



ทะเบียนพรรณไม้ในพื้นที่ปกปักรักษาทรัพยากรท้องถิ่น

ชื่อพื้นที่ปกปักรักษาทรัพยากรท้องถิ่น เทศบาลตำบลแม่จัน
หมู่ที่4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การสำรวจครั้งที่ 1 / พ.ศ 2565

ทะเบียนพรรณไม้

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน เทศบาลตำบลแม่จัน ชุมชนเด่นป่าสัก ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-001/18 8 คือ รหัสกิจกรรมพิเศษที่ ดำเนินการ คือกิจกรรมปลูก พันธุ์กรรม 5570701 คือ รหัสหมายเลข เทศบาล 04คือ รหัสหมายเลขหมู่บ้าน 001คือ รหัสชนิดพรรณไม้ที่พบ /18คือ รหัสจำนวนพรรณไม้ที่ สำรวจ	ต้นโกสน	ไม้พุ่มไม้ผลัดใบขนาด กลาง	ใบ ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับ กว้าง 0.5–8 เซนติเมตร ยาว 5–30 เซนติเมตร มี หลายรูปแบบ เช่น รูปกลม แคบยาว บิด เป็นเกลียว ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบ สอบ ขอบใบเรียบหรือหยัก แผ่นใบมีสีต่าง ๆ เช่น เหลือง ส้ม ชมพู ดอกสีขาวออกเป็น ช่อแบบกระจุกตามซอกใบและปลายกิ่ง ยาว 8–30 เซนติเมตร ช่อดอกมีดอกประมาณ 30–60 ดอก กลีบเลี้ยงขนาดเล็กมี 3–6 กลีบ กลีบดอก 5–6 กลีบ ดอก ดอกมีขนาดประมาณ 3 มิลลิเมตร ดอกแยกเพศอยู่ร่วมต้น ช่อดอกเพศผู้โค้งลง ช่อดอกเพศเมียตั้งตรง ดอกออกตลอดปี ผล ผลเป็นผลแบบแห้งแตกทรงกลม เส้น ผ่านศูนย์กลาง 9 มิลลิเมตร ภายในมีเมล็ดสี น้ำตาล 2–3 เมล็ด เส้นผ่านศูนย์กลาง 6 มิลลิเมตร	โกสนเป็นไม้มงคล เนื่องจากชื่อพ้องกับ คำว่า กุศล จึงนิยม ปลูกเป็นไม้ประดับ เพื่อความเป็นสิริ มงคล ใบอ่อนโกสนบาง พันธุ์สามารถนำมา รับประทานได้ ใบ แก่ มีรสเผ็ด โหลกพอกท้องเด็ก แก้โรคทางระบบ ทางเดินปัสสาวะ	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณทางเข้าสำนักงาน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-002/6	หูกะจิง	ไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 15-20 ม. ขนาดทรง พุ่ม8-10 ม. ผลัดใบ ทรง พุ่มแผ่เป็นชั้นๆ หนาทึบ แตกกิ่งตั้งฉากกับลำต้น เมื่อต้นโตเต็มทีปลายกิ่ง จะลู่ลง เปลือกต้นสี น้ำตาล มีรอยแตกเป็น ร่อง ตามแนวยาว สี น้ำตาลอมเหลืองและมี รอยดำงขาวทั่วทั้งลำต้น	ลำต้น : ต้นหูกะจิง เป็นไม้ประดับชนิดหนึ่ง ที่มีการเจริญเติบโตเร็ว และมีอายุยืน ทั้งยัง เป็นไม้ที่มีทรงพุ่มสวยงามแตกกิ่งเป็นชั้น ๆ โดยในแต่ละชั้นจะห่างกันประมาณ 50 - 100 เซนติเมตร ใบ : ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับที่ปลายกิ่ง รูป ไข่กลับ กว้าง 1 -1.5 ซม. ยาว 1.5-3 ซม. ปลายใบเป็นติ่งแหลม โคนใบสอบแคบ เว้า และมีต่อม 1 คู่ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา และเหนียว สีเขียวเรียบเป็นมัน ใบอ่อนสี น้ำตาลอมเขียว ก้านใบยาวประมาณ 0.4 ซม. ดอก : สีขาว ออกเป็นช่อแบบช่อเชิงลดที่ ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกมีลักษณะเป็น แท่ง โคนกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยก เป็น5 แฉก รูปสามเหลี่ยม ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศผู้อยู่ปลายช่อ ดอกสมบูรณ์เพศอยู่ บริเวณโคนช่อ เกสรเพศผู้ 10 อัน ผล : ผลสดแบบมีเนื้อเมล็ดเดียว รูปไข่หรือ รูปรีป้อมและแบนเล็กน้อย กว้าง 2-5 ซม. ยาว 3-7 ซม. สีเขียว เมื่อสุกสีเหลืองอมเขียว มีเนื้อ และชั้นหุ้มเมล็ดค่อนข้างแข็งและ เหนียว เมล็ดรูปรี สีน้ำตาลออกดอกติดผล เกือบตลอดทั้งปี ขยายพันธุ์โดยการเพาะ เมล็ดและตอนกิ่ง	ใช้ปลูกเพื่อตกแต่ง สวน หรือใช้ประดับ ริมถนนตลอดจน เกาะกลางถนน เนื่องจากเป็นไม้ให้ ร่มเงา ทำให้บริเวณ บ้านมีความร่มรื่น ช่วยบังแดด	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณทางเข้าสำนักงาน และภายในสำนักงาน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-003/63	หอมหมื่นลี้	ไม้พุ่มขนาดเล็ก ทรง ค่อนข้างโปร่งและมีการ แตกกิ่งก้านสาขามาก เจริญเติบโตช้า	ลำต้น: เปลือกต้นสีเทา ใบ: ใบเดี่ยวออกตรงข้ามเป็นคู่ รูปรี กว้าง 2 – 5 เซนติเมตร ยาว 5 – 15 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ดอก: ออกเป็นช่อกระจุกที่ซอกใบใกล้ปลาย กิ่ง ดอกย่อย 12 – 25 ดอก กลีบรองดอก 4 กลีบ รูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก กลีบดอก 4 กลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอดยาว ปลายกลีบ มนกลม สีขาว ดอกบานมีเส้นผ่านศูนย์กลาง ดอก 5 มิลลิเมตร ช่อดอกบานพร้อมกันทั้ง ช่อนาน 2 – 3 วันแล้วโรย ส่งกลิ่นหอม ตลอดวัน ออกดอกเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์	ดอกหอมหมื่นลี้ หรือ ภาษาจีนเรียก "ดอกกุ้ยฮวา" เป็นไม้ มงคลของจีน โดยคำ ว่า กุ้ย พ้องเสียงกับ คำที่มีความหมายว่า ดี, สูงส่ง, วิเศษ นิยม มอบให้เพื่อแทน ความหมาย ให้ ประสบความสำเร็จ ในหน้าที่การงาน ในประเทศจีนใช้ ดอกหอมหมื่นลี้ผสม ในชาเพื่อเพิ่มกลิ่น หอมและใช้ทำ แยม เค้ก และ ไวน์ สกัด ทำยารักษาโรค สกัดเป็นหัวน้ำหอม ลำต้นของมันเป็น วัสดุชั้นยอดในการ ทำไม้แกะสลัก เปลือกไม้ นำมาสกัด เป็นสีย้อมได้	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณทางเข้าสำนักงาน และภายในสำนักงาน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-004/3	คริสตินา	เป็นพันธุ์ไม้พุ่ม	เป็นไม้พุ่มขนาดกลางถึงใหญ่ สูง 2-5 เมตร ลำต้นสีน้ำตาลอ่อน ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปไข่ หอก ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบ กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยม ใบอ่อนสีแดงเป็นมัน ช่อดอกเป็นช่อกระจุกออกที่ ปลายยอด ดอกสีขาว ออกดอกในเดือนมกราคมถึงมีนาคม รั้งไข้อยู่ได้วงกลีบ เกสรตัวผู้จำนวนมาก ผล ยาวรี สีแดงคล้ายชมพู ยาว 2 เซนติเมตร สภาพปลูก เหมาะปลูกเป็นไม้กระถางหรือปลูกเป็นกลุ่ม แต่ควรตัดแต่ง ทรงพุ่มบ่อยๆ เพื่อให้ต้นแตกยอดอ่อนสีแดง ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด หรือปักชำ	ลำต้น – ในส่วนของลำต้น มีสรรพคุณออกฤทธิ์ทางยา คนโบราณมักจะนำเนื้อไม้มาต้มเพื่อดื่ม ใช้เป็นยาบำรุงไต รักษาเกี่ยวกับโรคไตได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังรักษาโรคที่เกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะอีกด้วย เปลือก – เปลือกสามารถนำมาต้มแล้วดื่มเป็นยาแก้ไข้บรรเทาอาการไข้ให้ทุเลาลงได้ ใบ – ยอดอ่อนที่มีสีขาวนั้น ก็มีประโยชน์ โดยสามารถนำมาประกอบเป็นอาหารได้ ไม่ว่าจะเป็นแกง หรือกินสดกับน้ำพริกก็อร่อย โดน	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณหน้าอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลแม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

				รสชาติของใบจะฝาด ๆ เล็กน้อย ต้นคริสต์น้าหรือต้นพุทธรูชา เป็นต้นไม้มุงคลที่มีความหมายดี ซึ่งไม้มุงคลชนิดนี้มีความหมายที่สื่อถึงความบริสุทธิ์ผุดผ่องปราศจากมลทิน เป็นต้นไม้ที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจเป็นอย่างมาก โดยคนสมัยก่อนมักจะนำใบยอดอ่อน ที่แตกใบออกมาเป็นสีแดง สีส้ม นำไปถวายบูชาแห่งแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง		
--	--	--	--	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-005/13	เฟื่องฟ้า	จัดเป็นไม้ยืนต้นประเภทพุ่มกึ่งเลื้อย มีอายุยืนหลายสิบปี สามารถเลื้อยไปได้ไกลถึง 10 เมตร ลักษณะของทรงพุ่ม	ลำต้น : มีลักษณะกลมใหญ่ เนื้อแข็ง ผิวเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาล ลำต้นเปราะและหักได้ง่าย มีหนามขึ้นตามลำต้นอยู่เหนือใบ หนามมีความยาวประมาณ 0.5-1 เซนติเมตร ใบ : ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่ รูปรี หรือรูปหัวใจ ปลายใบแหลม โคนใบมน ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3-6 เซนติเมตรและยาวประมาณ 5-10 เซนติเมตร แผ่นใบเป็นสีเขียว ผิวใบเรียบ ใบบาง มีหนามอยู่ตามง่ามใบ มีก้านใบยาวประมาณ 1 เซนติเมตร ดอก : ออกดอกเป็นกระจุกตามง่ามใบและปลายกิ่ง มี 3 ดอก ดอกมีหลายสี ทางจีนนิยมนำมาใช้เป็นยา คือ ดอกสีม่วง หรือสีแดง ดอกที่เป็นสี ๆ ก็คือใบที่เปลี่ยนสี เรียกว่า ใบดอก มีลักษณะบางคล้ายกับกระดาษ ลักษณะเป็นรูปไข่ปลายแหลม ในหนึ่งดอกจะมีใบดอก 3 ใบเชื่อมติดกัน ใบดอกจะกว้างประมาณ 2-4 เซนติเมตรและยาวประมาณ 3-5 เซนติเมตร มีเกสรเป็นรูปทรงกระบอกสีเขียว ผล: ผลมีขนาดเล็ก ลักษณะเป็นสัน 5	ดอกเฟื่องฟ้ามีสรรพคุณช่วยบำรุงหัวใจและระบบขับถ่าย (บางข้อมูลระบุว่าดอกเฟื่องฟ้ามีสรรพคุณช่วยบำรุงโลหิตและใช้แทนเครื่องหอมได้ด้วย) (ดอก) ดอกเฟื่องฟ้า (สายพันธุ์ Bougainvillea glabra Choisy.) มีรสขมฝาด เป็นยาสุขุม ออกฤทธิ์ต่อตับใช้เป็นยาแก้ประจำเดือนมาไม่เป็นปกติ ทำให้เลือดไหลเวียนได้ดี รักษาสตรีที่ประจำเดือนไม่มาหรือมูกติดตกขาวของสตรี ด้วยการใช้น้ำดอกที่เป็นยาแห้งครั้งละ 10-15 กรัมนำมา	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณทางเข้าสำนักงานและภายในสำนักงาน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

			เหลี่ยม เปลือกแข็งและมีเมล็ดติดกับเปลือก	ต้มกับน้ำรับประทาน หรือจะใช้ร่วมกับตัว ยาอื่น ๆ ในตำรับยา ตามที่ต้องการ (ดอก) เฟื่องฟ้าดอกขาว (Bougainvillea spectabilis Willd.) ในประเทศจีนจะไม่ นิยมนำมาใช้ทำยา แต่ในประเทศไทยจะ มีการนำรากมาใช้ เป็นยาแก้พิษต่าง ๆ (ราก)		
--	--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-006/3	ต้นสนไซเปรส	ไม้ยืนต้น	ใบคล้ายเกล็ดซึ่งมีลักษณะเฉพาะในช่องสาม เคล็ดลับมักจะหนาและโค้งเข้าด้านใน โคน ตัวผู้มีขนาดเล็กและเกิดที่ปลายกิ่ง โคนตัว เมียเกือบกลมและมีลักษณะเป็นไม้หกเกล็ด เรียงเป็นสองวง หลายชนิดมีการปรับตัวด้วย ไฟและโดยทั่วไปจะปล่อยเมล็ดออกมา ตามไฟฟ้า .	ใช้ประดับตกแต่งสวน ให้ร่มเงา ต้นสนไซเปรสมีถิ่น กำเนิดในออสเตรเลีย เซียและเติบโตได้ดี ที่สุดในพื้นที่แห้งแล้ง ไม้มีลักษณะดึงดูด และทนทานต่อการ โจมตีของปลวก แทน นินเรซินแซนดารา คและน้ำมันหอม ระเหยสามารถสกัด ได้จากต้นไม้และ หลายชนิดปลูกเป็น เครื่องประดับ	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณข้างอาคารเฉลิม พระเกียรติ 750 ปี เชียงราย) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-007/5	คิงปาล์ม	ไม้ยืนต้น	ต้น : ลำต้นสูง 11-13 เมตร เห็นปล้องได้ชัดเจน ลำต้นตั้งตรงได้เอง ผิวลำต้นสีเทาปนน้ำตาล ลำต้นขนาด 10-15 เซนติเมตร เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สูงได้ถึง 20 เมตร ใบ : ใบเป็นรูปขนนกคล้ายทางมะพร้าว ทรงใบยาว 3-5 ฟุต ใบย่อยสีเขียวเป็นมัน ด้านหลังใบ ด้านท้องใบสีเทปนเงิน ดอก : ดอกออกเป็นช่อ มีจำนวนต่อช่อมาก ดอกสีขาวครีม ผลยาวไม่เกินครึ่งนิ้ว ผล : ผลอ่อนมีสีเขียวนวล เมื่อผลแก่จะมีสีแดง ผลของคิงส์ปาล์ม จะมีเพียง 1 เมล็ดเท่านั้น	ใช้ประดับตกแต่งสวนให้ร่มเงา	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณหน้าอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลแม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-008/2	สารภีหลวง	จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางไม่ผลัดใบ มีความสูงประมาณ 10-15 เมตร	ต้น : ลำต้นเป็นสีเทาอมน้ำตาลถึงดำ แตกกิ่งเป็นสะเก็ดตลอดทั่วลำต้น เปลือกในเป็นสีน้ำตาลแดง มียางสีครีมหรือสีเหลืองอ่อนเล็กน้อย ส่วนเนื้อไม้เป็นสีน้ำตาลปนแดง เนื้อละเอียด เส้นตรง ถี่และสม่ำเสมอ แข็ง และค่อนข้างทนทาน ใบ : ใบสารภี มีใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ลักษณะของใบเป็นรูปไข่กลับหรือเป็นรูปรีแกมขอบขนาน ปลายใบมนกว้าง ๆ บางทีอาจมีติ่งสั้น ๆ หรือหยักเว้าแบบตีน ๆ โคนใบสอบเรียว ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีความกว้างประมาณ 2.5-7 เซนติเมตรและยาวประมาณ 7.5-25 เซนติเมตร แผ่นใบหนาเกลี้ยงสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบจะสีอ่อนกว่า เนื้อใบหนาและค่อนข้างเรียบ เส้นแขนงของใบไม่มี แต่เห็นเส้นใบย่อยเป็นแบบเส้นร่างแหชัดทั้งสองด้าน และมีก้านใบยาวประมาณ 0.5-1.5 เซนติเมตร ดอก : ออกดอกเดี่ยวหรือออกเป็นช่อกระจุกตามกิ่ง ดอกย่อยเป็นสีขาว มีกลิ่นหอมมาก ดอกมีกลีบดอก 4 กลีบ ส่วนกลีบเลี้ยงมี 2 กลีบ มีเกสรตัวผู้สีเหลืองจำนวนมาก	1.ผลสารภีมีรสหวาน ใช้รับประทานเป็นผลไม้ และยังเป็นอาหารของนกได้อีกด้วย 2.ผลรับประทานเป็นผลไม้แล้ว ยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ทำน้ำผลไม้ การทำไวน์ ทำแยม เป็นต้น 3.ดอกตูมของสารภี ใช้สกัดทำสีย้อมผ้าได้ โดยจะให้สีแดง 4.ต้นสารภีมีเรื้อน ยอดเป็นทรงพุ่มทึบ ใช้ปลูกเพื่อให้ร่มเงาและบังลมได้ อีกทั้งยังมีดอกและพุ่มใบที่สวยงาม จึงใช้ปลูกเป็นไม้ประดับได้ด้วย 5.ดอกแห้งใช้ทำเป็น	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณหน้าอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลแม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

			มาก รังไข่มี 2 ช่อง ในแต่ละช่องมีไข่อ่อน จำนวน 2 ปลาย หลอดรังไข่แยกเป็นแฉก 3 แฉก โดยจะออกดอกในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม ผล : ผลมีลักษณะเป็นรูปกระสวยหรือกลมรี ขนาดประมาณ 2.5-5 เซนติเมตร ผิวผล เรียบ ผลอ่อนสีเขียว เมื่อสุกจะเป็นสีเหลือง อมส้ม เนื้อผลนิ่ม ผลเมื่อแก่จะแตกออกได้ และมีเมล็ดเดียว โดยจะเป็นผลในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน	น้ำหอม โดยเพิ่มดอก คำฝอย ส้มป่อยเผา นำมาแช่น้ำจะได้ น้ำหอมสำหรับไว้ใช้ เป็นน้ำสรงพระใน เทศกาลสงกรานต์ 6.ดอกสดสามารถ นำมาใช้สกัดเป็น น้ำมันหอมระเหย ซึ่ง นำไปใช้ในการแต่ง กลิ่นเครื่องสำอาง 7.เนื้อไม้สารภีมีความ แข็งแรงและค่อนข้าง ทนทาน สามารถ นำมาใช้สร้างเป็นที่ อยู่อาศัยได้ เช่น การ ทำเสา ฝา รอด ตง กระดานพื้น รวมไปถึง เฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ	
--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-009/6	ดอกชบา	เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ขนาด 1-3 เมตร และ อาจสูงได้ถึง 7-10 เมตร เป็นไม้เนื้ออ่อน มีเปลือก ไม้ค่อนข้างเหนียว	ใบ : มีลักษณะค่อนข้างมนรี มีปลายแหลม ขอบของใบเป็นจักเล็กน้อย และมีสีเขียวเข้ม ไปจนถึงสีเขียวอ่อน ชบานั้นถูกจัดอยู่ในพืช มีดอกสกุล Hibicus เป็นพืชพื้นเมืองในทาง เอเชียตะวันออก ตัวดอกชบานี้มีทั้งแบบ กลีบชั้นเดียวและกลีบหลายชั้น หากเป็นชั้น เดียวปกติจะมีกลีบดอก 5 กลีบ มีก้านเกสร ตัวผู้ยื่นออกมาอยู่ตรงกลางดอกหนึ่งก้าน ปลายสุดเป็นยอดเกสรตัวเมีย ลักษณะของ กลีบดอกชบามีขนาดใหญ่ และมี หลากหลายสี ไม่ว่าจะเป็นสีขาว สีแดง สี แสด สีเหลือง สีม่วง สีชมพู และสีอื่นๆ โดย ลักษณะของดอกชบาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1. ดอกบานเป็นรูปถ้วย 2. ดอกบานเป็นรูปแผ่นแบน 3. กลีบดอกบาน เป็นรูปแผ่แบน	ช่วยรักษาและ บรรเทาอาการของ โรคที่เกี่ยวกับไต ช่วย เรียน้ำย่อย ทำให้มี ความอยากอาหาร มากขึ้น ทำให้อาหารมีรสชาติ ดีมากยิ่งขึ้น ด้วยการ ใช้รากชบาน้ำต้มนำไป กับน้ำดื่ม ช่วยบำรุง ผิวพรรณให้ผ่องใส สามารถใช้ปรุงเป็นยา บำรุงประจำเดือนได้	เทศบาลตำบลแม่จัน (บริเวณหน้าอาคาร สำนักงานเทศบาลตำบล แม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบล แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0010/3	มะม่วง	ไม้พุ่มยืนต้น สูงประมาณ 10 - 15 ม. ลำต้นตรง เรือนยอดกลม ทึบ ใบเดี่ยว การเกาะติดของใบบนกิ่งแบบเวียน ใบรูปหอกยาวแกมขอบขนาน ปลายเรียวแหลม โคนมนแหลม ออกดอกเดือนธันวาคม ถึง มกราคม ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ในช่อดอกหนึ่งๆ จะมีช่อย่อยหลายช่อ ดอกย่อยขนาดเล็กสีเหลืองอ่อน ก้านดอกสั้น ผลสุกเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน และมีพันธุ์ทวายซึ่งออกนอกฤดูกาล ผลเป็นแบบผลสด รูปทรง ขนาด และสีผิวแล้วแต่ชนิดพันธุ์นั้นๆ บริโภคได้ทั้งผลดิบและผลสุก รสเปรี้ยว มัน และหวาน มะม่วงใน	มะม่วงมีความแตกต่างประมาณ 49 สายพันธุ์กระจายอยู่ตามประเทศในเขตร้อน ตั้งแต่อินเดียไปจนถึงฟิลิปปินส์ จากนั้นจึงแพร่หลายไปทั่วโลก เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ใบโต ยาว ปลายแหลม ขอบใบเรียบ ใบอ่อนสีแดง ออกดอกเป็นช่อตามปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็ก สีขาว ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีเหลือง เมล็ดแบน เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง มะม่วงเป็นผลไม้เศรษฐกิจ ปลูกเป็นพืชสวน ประเทศไทยส่งออกมะม่วงเป็นอันดับ 3 รองจากฟิลิปปินส์ และเม็กซิโก เป็นผลไม้ประจำชาติของอินเดีย ปากีสถาน และฟิลิปปินส์ รวมทั้งบังกลาเทศ	ประโยชน์ของมะม่วงที่เราเห็นเป็นประจำ ก็คงจะไม่พ้นการนำมารับประทานเป็นผลไม้สดทั้งดิบและสุก หรือมีการไปทำเป็นอาหารว่างต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น มะม่วงกวน มะม่วงแก้ว มะม่วงแช่อิ่ม มะม่วงน้ำปลาหวาน ข้าวเหนียวมะม่วง พายมะม่วง และนำไปใช้ประกอบอาหาร เช่น ใส่ในน้ำพริก ยำ ส้มตำ ส่วนยอดอ่อนหรือผลอ่อนก็สามารถนำมาประกอบอาหารแทนผักได้ด้วย เป็นต้น	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างอาคารเฉลิมพระเกียรติ 750 ปีเชียงราย) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

		ประเทศไทยโดยเฉพาะที่ ฝ่ายปฏิบัติการวิจัยและ เรือนปลูกพืชทดลอง สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่ง มก. วิทยาเขต กำแพงแสน จังหวัด นครปฐม มีอยู่ หลากหลายพันธุ์				
--	--	--	--	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0011/1	มะกอก	เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ มีความสูงของต้นประมาณ 15-25 เมตร	ลำต้น : ตั้งตรงและมีลักษณะกลม เรือนยอดเป็นพุ่มกลม แตกกิ่งก้านโปร่ง กิ่งมักห้อยลง เปลือกต้นเป็นสีเทา เปลือกหนาเรียบ มีปุ่มปมบ้างเล็กน้อย และมีรูอากาศตามลำต้น กิ่งอ่อนมีรอยแผลการหลุดร่วงของใบ ตามเปลือก ใบ และผลมีกลิ่นหอม มักพบขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าแดง และป่าดิบแล้งทุกภาคของประเทศไทย ใบ : เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ปลายใบคี่ ออกเรียงสลับ มีใบย่อยประมาณ 4-6 คู่ โดยจะออกเป็นคู่ ๆ ตรงข้ามกัน หรือเยื้องกันเล็กน้อย ลักษณะของใบเป็นรูปขอบขนาน ปลายใบแหลมหรือเป็นติ่งแหลม โคนใบมนเบี้ยวหรือขอบไม่เท่ากัน ส่วนขอบใบเรียบ มีขนาดกว้างประมาณ 3-4 เซนติเมตร และยาวประมาณ 7-12 เซนติเมตร แผ่นใบค่อนข้างนุ่ม ใบอ่อนเป็นสีน้ำตาลแดง เนื้อใบหนาเป็นมัน หลังใบเรียบเกลี้ยง ส่วนท้องใบเรียบ มีก้านใบรวมยาวประมาณ 12-16 เซนติเมตร ดอก : เป็นแบบแยกเพศแต่อยู่บนต้นเดียวกัน โดยจะออกเป็นช่อแบบแยกแขนงที่ปลายกิ่งหรือออกตามซอกใบ มีดอกย่อย	1.ผลใช้รับประทานเป็นผลไม้ได้ ส่วนผลสุกจะนิยมนำมาใส่ส้มตำ น้ำพริก ยำ และใช้ประกอบอาหารอื่น ๆ ที่ต้องการรสเปรี้ยว โดยจะมีรสเปรี้ยวและฝาดเล็กน้อย 2.ผลมะกอกมีสารต้านมะเร็งและสารต้านอนุมูลอิสระสูง 3.ผลยังใช้เป็นอาหารของสัตว์ป่าได้เป็นอย่างดี 4.ยอดอ่อนใช้รับประทานเป็นผักได้ โดยใช้รับประทานทั้งสุกและดิบร่วมกับน้ำพริก ลาบ ส้มตำ น้ำตก 5.ใบมีกลิ่นหอม นอกจากจะใช้เป็นผัก	เทศบาลตำบลแม่จัน (หน้าทางค้่น้ำ หลังโรงจอตรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

			จำนวนมากและมีขนาดเล็ก ดอกย่อยเป็นสีครีม มีกลีบดอกสีขาว 5 กลีบ กลีบดอกเป็นรูปรี ปลายกลีบดอกแหลม มีขนาดประมาณ 4 มิลลิเมตร ส่วนกลีบเลี้ยงดอกมี 5 กลีบ ลักษณะเป็นรูปถ้วย ปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก โดยจะออกดอกในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ผล : เป็นผลสดแบบมีเนื้อ ฉ่ำน้ำ ลักษณะของผลเป็นรูปไข่ มีขนาดกว้างประมาณ 2.5-3 เซนติเมตร และยาวประมาณ 3-5 เซนติเมตร ผลอ่อนเป็นสีเขียว ส่วนผลแก่เป็นสีเหลืองอมสีเขียวถึงสีเหลืองอ่อน รับประทานด้วยจุดสีเหลืองและดำ มีรสเปรี้ยวจัด ภายในผลมีเมล็ดเดี่ยวขนาดใหญ่และแข็งมาก ผิวเมล็ดเป็นเสี้ยนและขรุขระ	จิ้มแล้วยังใช้แต่งกลิ่นอาหารได้ 6.ยางจากต้นมีลักษณะใสเป็นสีน้ำตาลปนแดง ไม่ละลายน้ำ แต่จะเกิดเป็นเมือก สามารถนำมาใช้ติดของ และทำให้เยื่อเมือกอ่อนนุ่ม 7.เนื้อไม้มะกอกเป็นไม้เนื้ออ่อน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ทำไม้จิ้มฟัน ทำกล่องไม้ขีด ทำกล่องใส่ของ หีบศพ ฯลฯ		
--	--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0012/9	หมากเหลือง	เป็นพืชตระกูลปาล์มอีกหนึ่งชนิด ที่เป็นไม้แบบตัดใบปลูก	ลำต้น : จะมีทรงกลมและตั้งตรง อีกทั้งลำต้นเองก็มีการแตกหน่อออกเป็นกอใหม่รอบๆ ต้นแม่ด้วย เมื่อโตเต็มที่จะมีความสูงได้ถึง 8 เมตร ซึ่งขนาดของลำต้นนั้นจะอยู่ที่ 4-8 เซนติเมตร โดยลำต้นของหมากเหลืองนั้นจะมีลักษณะเป็นข้อหรือเป็นวงค่อนข้างชัดเจน ผิวลำต้นจะเรียบ โคนต้นมีสีเหลืองส้มหรือเขียวอมเหลือง ส่วนปลายของลำต้นจะมีสีขาวปกคลุม ใบ : จะเป็นแบบใบประกอบคล้ายขนนก กาบใบจะหุ้มลำต้นไว้ มีสีเหลืองอมส้ม และจะเรียงกันตามความสูง ความยาวของใบประมาณ 1.5-2 เมตร ทางใบมีสีเขียวอ่อนหรือเขียวอมเหลือง บนทางใบนั้นจะมีใบย่อยเรียงเยื้องสลับแกว่งกันอยู่ อีกทั้งใบย่อยก็จะมีลักษณะเรียวยาว ใบนั้นจะคล้ายกับใบมะพร้าว กว้างประมาณ 1-2 เซนติเมตร ยาวประมาณ 40-60 เซนติเมตร ดอก : ที่อยู่ตามลำต้น โดยดอกนั้นจะเป็นข้อเหมือนกับช่อดอกของปาล์มทั่วไป ช่อดอกยาวประมาณ 60-100 เซนติเมตร และจะแตกแขนงออกเป็นช่อย่อยที่ปลายข้อ ซึ่งดอกย่อยแต่ละดอกนั้นจะมีสีขาว ทั้งนี้ดอก	ผลอ่อนของต้นหมากเหลืองนั้นมีส่วนที่ช่วยในเรื่องของการเจริญอาหารได้มากขึ้น ช่วยขับเสมหะได้เป็นอย่างดี ช่วยแก้อาการเมาและวิงเวียนศีรษะ อีกทั้งยังช่วยแก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน ให้ลดลงได้ ช่วยบรรเทาอาการไอ และสามารถใช้เป็นยาถ่ายพยาธิได้ด้วย และในส่วนของผลดิบนั้น ก่อนที่จะทำการแยกเพื่อเอาเนื้อมาเคี้ยวเป็นหมากนั้นจะมีรสชาติที่ฝาดจัด ซึ่งตัวผลดิบนั้นก็มีสรรพคุณในเรื่องของการแก้อาการท้องเสียได้เป็นอย่างดี	เทศบาลตำบลแม่จัน (ริมทางเข้าอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลแม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

			ของต้นหมากเหลืองจะเป็นดอกที่ไม่สมบูรณ์เพศ แต่จะมีการแยกเพศอยู่คนละต้นแทน ผล : ติดเป็นช่อ แต่ละผลก็มีรูปร่างที่แตกต่างกันออกไป อาจจะกลมหรือรีก็ได้แล้วแต่ ขนาดประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ผลดิบจะมีสีเขียว แต่ถ้าสุกแล้วก็เปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมส้มแทน แต่ถ้าสุกจนแก่ก็เปลี่ยนเป็นสีม่วงอมดำแทน ซึ่งแต่ละผลก็จะมีเมล็ดแค่ 1 เมล็ด เท่านั้น ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เป็นลักษณะโดยรวมหรือทั่วไปของต้นหมากเหลือง	ช่วยลดอาการปวดแสบที่ท้องได้ แถมยังใช้เป็นยาถ่ายพยาธิได้เป็นอย่างดีด้วย นอกจากนี้ยังช่วยในเรื่องของการขับปัสสาวะ ตัวเนื้อหรือผลของต้นหมากเหลืองนั้นจะมีส่วนช่วยในเรื่องของการขับลม ช่วยให้ระบายลมในช่องท้องได้ดี ช่วยขับ ปัสสาวะ ลดความเสี่ยงที่จะเป็นนิ่วได้ ช่วยแก้อาการท้องอืดแน่นท้อง และยังมีส่วนช่วยในการแก้โรคบิด หรืออาการท้องเสีย นำมาทำเป็นสมุนไพรใช้ทาภายนอกก็มี ส่วนช่วยเช่นกัน โดยจะนำผลอ่อนและเนื้อผลที่มีความแก่แล้วมาใช้โดยการ		
--	--	--	---	--	--	--

				แปรรูปเป็นสมุนไพร ที่ใช้ทาภายนอก ซึ่ง สมุนไพรที่ใช้ทา ภายนอกนั้นจะ สามารถนำเนื้อมาบด เพื่อช่วยในการรักษา แผล จะช่วยให้ แผลนั้นสามารถหาย ได้เร็วขึ้น อีกทั้งยัง สามารถใช้ในเรื่อง ของการรักษาโรค ผิวหนัง และกลาก เกลื้อน		
--	--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0013/1	มะกรูด	เป็นพืชในสกุลส้ม มีถิ่นกำเนิดในประเทศลาว อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก เป็นไม้เนื้อแข็ง	ลำต้นและกิ่งมีหนามยาวเล็กน้อย ใบเป็นใบประกอบชนิดดรูบ มีใบย่อย 1 ใบ เรียงสลับ รูปไข่ คือมีลักษณะคล้ายกับใบไม้ 2 ใบ ต่อกันอยู่ คอดกึ่งที่กลางใบเป็นตอน ๆ มีก้านแผ่ออกใหญ่เท่ากับแผ่นใบ ทำให้เห็นใบเป็น 2 ตอน กว้าง 2.5 - 4 เซนติเมตร ยาว 4 - 7 เซนติเมตร ใบสีเขียวแก่พื้นผิวใบเรียบเกลี้ยง เป็นมัน ค่อนข้างหนา มีกลิ่นหอมมากเพราะมีต่อมน้ำมันอยู่ โดยใบด้านบนสีเขียวเข้ม ใต้ใบสีอ่อน ดอกออกเป็นกระจุก 3 - 5 ดอก กลีบดอกสีขาว เกสรสีเหลือง ร่วงง่าย มีกลิ่นหอม มีผลสีเขียวเข้มคล้ายมะนาว ผิวเปลือกนอกขรุขระ ขั้วหุ้มท้ายของผลเป็นจุด ผลมีต่อมน้ำมันกระจายอยู่ที่ผิว (hesperidium) ผลอ่อนมีเป็นสีเขียวแก่ เมื่อผลสุกจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองสด พันธุ์ที่มีผลเล็ก ผิวจะขรุขระน้อยกว่าและไม่ มีจุดที่ขั้ว ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก ๆ	1.มะกรูดมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระสูง ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายแข็งแรงและต้านทานโรค 2.น้ำมันหอมระเหยจากมะกรูดมีสรรพคุณช่วยผ่อนคลายความเครียด คลายความกังวล ทำให้จิตใจสงบนิ่ง ด้วยการสูดดมผิวมะกรูด หรือน้ำมันมะกรูดจะช่วยให้ระดับหนึ่ง แต่การใช้ไม่ควรจะใช้ ความเข้มข้นมากกว่า 1% เพราะอาจจะทำให้เกิดการระคายเคืองได้ 3.ช่วยแก้อาการนอนไม่หลับ ด้วยการใช้น้ำมันมะกรูด ราก	เทศบาลตำบลแม่จัน (หน้าแท่งค้ำน้ำ หลังโรงจอตรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

				ชะเอม ไพล เฝียง พร้า ขมิ้นอ้อย ใน ปริมาณเท่ากัน นำมา บดเป็นผง นำมาชง ละลายน้ำร้อนหรือ ต้มเป็นน้ำดื่ม 4.ใช้เป็นยาบำรุง หัวใจ ด้วยการใช้ผิว มะกรูดสดฝานเป็น ชิ้นเล็ก ๆ ประมาณ 1 ซ่อนแกง เต็ม การบูรหรือพิมเสน 1 หยิบมือ ชงด้วยน้ำ เดือด แช่ทิ้งไว้ แล้ว นำน้ำที่ได้มาดื่ม 1-2 ครั้ง (เปลือกผล)		
--	--	--	--	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0014/2	มังคุด	มังคุดเป็นไม้ยืนต้น	มังคุดเป็นไม้ยืนต้น สูง 10-12 เมตร ทุกส่วนมียางสีเหลือง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่หรือรูปวงรีแกมขอบขนาน กว้าง 6-11 ซม. ยาว 15-25 ซม. เนื้อใบหนาและค่อนข้างเหนียวคล้ายหนัง หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบสีอ่อนกว่า ดอกเดี่ยวหรือเป็นคู่ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง สมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ กลีบเลี้ยงสีเขียวอมเหลืองติดอยู่จนเป็นผล กลีบดอกสีแดง ฉ่ำน้ำ ผลเป็นผลสดค่อนข้างกลม เปลือกนอกค่อนข้างแข็ง แก่เต็มที่มีสีม่วงแดง ยางสีเหลือง มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 4-6 เซนติเมตร เนื้อในมีสีขาวฉ่ำน้ำ อาจมีเมล็ดอยู่ในเนื้อผลได้ ขึ้นอยู่กับขนาดและอายุของผล จำนวนกลีบของเนื้อจะเท่ากับจำนวนกลีบดอกที่อยู่ด้านล่างของเปลือก เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-5 เซนติเมตร เมล็ดไม่สามารถใช้รับประทานได้	ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย มีส่วนช่วยในการชะลอวัยและการเกิดริ้วรอย ช่วยบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใสอีกด้วย นอกจากนี้ ยังช่วยป้องกันอาการไข้ (ไข้ระดับต่ำ) ช่วยเสริมสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรง ช่วยเพิ่มพลังงานแก่ร่างกาย เพิ่มความกระปรี้กระเปร่า ยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรียที่ทำให้เกิดสิว ออกฤทธิ์ต้านสิวก่อนเกิดได้ดี และมีส่วนช่วยป้องกันการเกิดโรคซึมเศร้า ลดความเครียด ช่วย	เทศบาลตำบลแม่จัน (หน้าแท่งค้ำน้ำ ข้างโรงจอดรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

				เรื่องการขับถ่ายและ มีวิตามินเกลือแร่สูง มาก เช่น กรด อินทรีย์ น้ำตาล แคลเซียม ฟอสฟอรัส และเหล็ก มีสารให้รสฝาด คือ แทนนิน แชนโทน (โดยเฉพาะแมงโก สติน) ซึ่งแทนนินมี ฤทธิ์ฝาดสมาน ทำให้ แผลหายเร็ว ส่วน แมงโกสตินช่วยลด อาการอักเสบและมี ฤทธิ์ต้านเชื้อ แบคทีเรียที่ทำให้เกิด หนองได้ดี ในทางยา สมุนไพร ช่วยปรับระดับ ภูมิคุ้มกันให้สมดุล ด้วยการหลั่งสาร Interleukin II และ Tumor Necrosis Factor ช่วยยับยั้ง การหลั่งสารฮีสตามีน ลดอาการแพ้ภูมิ		
--	--	--	--	--	--	--

				ตนเอง (ในโรค SLE) และลดการอักเสบ ในผู้ป่วยเบาหวาน ตับเสื่อม ไตวาย ข้อ เข้าเสื่อม ความดัน โลหิตสูง โรคพาร์กิน สัน ไทรอยด์เป็นพิษ ความผิดปกติของ สมองอันเนื่องจาก การอักเสบ		
--	--	--	--	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0015/7	กล้วย	พืชมลุ่มขนาดใหญ่ กาบใบซ้อนอัดกันแน่น เป็นลำต้นเทียมเหนือดิน ตั้งตรงสูง 2-5 ม.	ใบ : ใบเดี่ยวเรียงสลับ หลังใบเรียบเป็นมัน ท้องใบมีนวลสีขาวเคลือบ เส้นกลางใบใหญ่ และแข็ง ก้านใบยาว ดอก : ดอกช่อ ออกที่ปลายยอด มีกาบประดับสีแดงคล้ำซ้อนกันเป็น ห้วปลี ที่ช่อกาบประดับมีดอกย่อยออกเป็นแผง ผล : ผลมีลักษณะเป็น หวี 10-20 ผล ช่อ ดอกที่ติดผลแล้วกาบประดับ จะหลุดร่วงไป และเจริญยืดยาวขึ้นเรียกว่า เครือ ผลกลม ยาว เนื้อในสีขาว	ราก - แก่ขัดเบา ต้น - ห้ามเลือด แก้โรคไส้เลื่อน ใบ - รักษาแผลสุนัขกัด ห้ามเลือด ยางจากใบ - ห้ามเลือด สมานแผล ผล - รักษาโรคกระเพาะ แก้ท้องเสีย ยาอายุวัฒนะ แก้โรคบิด รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก แก้ริดสีดวง กล้วยน้ำว้าดิบ - มีฤทธิ์ฝาดสมาน ใช้แก้อาการท้องเดิน แก้โรคกระเพาะ และอาหารไม่ย่อย	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างโรงจอดรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

				กล้วยน้ำว้าสุกงอม - เป็นอาหาร ยาระบาย สำหรับผู้สูงอายุ แข็ง หรือเป็น ริดสีดวงทวารชั้นแรก จนกระทั่งถ่ายเป็น เลือด หว่าป्ली - (ช่อดอกของ ต้นกล้วย จำนวนไม่ จำกัด) ชับน้ำมัน		
--	--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0016/30	ข้า	ข้า เป็นพืชที่มีลำต้นอยู่ใต้ดินเรียกว่า "เหง้า" อยู่ในวงศ์ขิง เป็นไม้ล้มลุก เป็นพืชสมุนไพรที่นำมาใช้ในการประกอบอาหารในประเทศไทยและอินโดนีเซีย ข้ามี่ชื่อสามัญอื่นอีกคือ กฏุกกโรหินี (กลาง) ข้าหยวก (เหนือ) ข้าหลวง (ตะวันออกเฉียงเหนือ,เหนือ) สะเอเซย (กะเหรี่ยงแม่ฮ่องสอน) และ สะเอเคย (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน)	ข้าเป็นไม้ล้มลุก สูง 1.5-2 เมตรอยู่เหนือพื้นดิน เหง้ามีข้อและปล้องชัดเจน เนื้อในสีเหลืองและมีกลิ่นหอมเฉพาะ ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปใบหอก รูปวงรีหรือเกือบขอบขนาน กว้าง 7-9 ซม. ยาว 20-40 ซม. ดอก ช่อ ออกที่ยอด ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว โคนติดกันเป็นหลอดสั้นๆ ปลายแยกเป็น 3 กลีบ กลีบใหญ่ที่สุดมีริ้วสีแดง ใบประดับรูปไข่ ผล เป็นผลแห้งแตกได้ ทรงกลม	ข้าเป็นพืชที่นำมาใช้ประโยชน์ทางด้านอาหารมากมาย ใช้ใส่ในต้มข้า ต้มยำ น้ำพริกแกงทุกชนิด ใส่ข้าเป็นส่วนประกอบ ยกเว้นแกงเหลืองและแกงกอและทางภาคใต้ที่ไม่นิยมใส่ข้า มีบทบาทในการดับกลิ่นคาวของเนื้อและปลา หน่อข้าอ่อน เป็นหน่อของข้าที่เพิ่งจะแทงยอดออกมาจากลำต้นใต้ดิน ถ้าอายุประมาณ 3 เดือนเรียกหน่อข้า ถ้าอายุ 6-8 เดือนเรียกข้าอ่อน ถ้าอายุมากกว่า 1 ปีจัดเป็นข้าแก่ ปริมาณน้ำมันหอม	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างโรงจอดรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

				ระเหยประมาณ 3% หน่อข้าอ่อนทั้งสด และลวกใช้จิ้มหลน และน้ำพริก นำมายำ ข้ายังมีฤทธิ์ทางยา เหง้าแก้แก้ปวดท้อง จุกเสียด แน่นท้อง ดอกใช้ทาแก้กลาก เกลื้อน ผลช่วยย่อย อาหาร แก้กลิ้นเหียน อาเจียน ตันแก่นำไป เคี้ยวกับน้ำมัน มะพร้าว ทาแก้ปวด เมื่อย เป็นตะคริว ใบ มีรสเผ็ดร้อน แก้ พยาธิ สารสกัดจาก ข้ามีฤทธิ์ฆ่าเชื้อ แบคทีเรีย น้ำมัน หอมระเหยจากข้ามี ฤทธิ์ทำให้ไขแมลงฝ่อ กำจัดเชื้อราบางชนิด ได้ ใช้ผสมกับสะเดา เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการ กำจัดแมลง ข้า ลด การบีบตัวของลำไส้		
--	--	--	--	---	--	--

				ขับน้ำดี ขับลม ลด การอักเสบ ยับยั้ง แผลในกระเพาะ อาหาร ฆ่าเชื้อ แบคทีเรีย ฆ่าเชื้อรา ใช้รักษากลากเกลื้อน		
--	--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0017/5	อ้อย	อ้อยเป็นไม้ล้มลุก สูง 2-5 เมตร แตกกอแน่น ลำต้นสีม่วงแดงตั้งหรือมีโคนทอดเอน มีไขสีขาวปกคลุม ไม่แตกกิ่ง ก้าน ใบเดี่ยว เรียงสลับ เป็น 2 แถว กว้าง 2.5-5 เซนติเมตร ยาว 0.5-1 เมตร ใบตั้งหรือทอดโค้ง ใบรูปใบหอกแกมรูปแถบ ขอบใบมีหนามเล็กๆ หยาบ ดอกช่อ ออกที่ปลายยอด ช่อแยกแขนงรูปปรีamid เปราะ ช่อดอกย่อยรูปใบหอกถึงรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน มีขนสีขาวปกคลุม ผลเป็นผลแบบผลธัญพืชแห้งและมีขนาดเล็ก	ราก : ของอ้อยนั้น จะเป็นรากที่อยู่ใต้ดิน มีขนาดใหญ่กระจายทั่วลำต้น มีความยาวประมาณ 100 เซนติเมตร โดยรากของอ้อยนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ชุดด้วยกัน ทั้งรากของท่อนพันธุ์ ที่ใช้ลำเลียงน้ำและธาตุอาหารจนกว่าหน่ออ่อนจะเติบโต และรากชนิดนี้จะหมดสภาพไปเอง ต่อไปก็คือ รากของหน่อ คือรากขนาดใหญ่ที่เจริญออกจากปุ่มรากของหน่อที่เติบโตแล้ว รากของอ้อยนั้นจะมีการเติบโตทดแทนกันอย่างสม่ำเสมอ และรากเก่าก็จะหมดสภาพลงไปตามกาลเวลา ลำต้น : ขนาดใหญ่ของอ้อยนั้นจะประกอบไปด้วยข้อปล้องจำนวนมาก ปล้องเหล่านี้จะยาวหรือสั้นก็จะขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำที่ได้รับ ยิ่งมีน้ำมาก ปล้องก็จะยาวและทำให้ลำต้นสูงใหญ่ตาม ปล้อง : มีรูปร่างแตกต่างกันหลายรูปทรงมากมาย เช่น เป็นรูปทรงกระบอก (cylindrical) มัดข้าวต้ม (tumescent) กลางคอด (bobbin-shaped) โคนใหญ่ (conoidal) โคนเล็ก (obconoidal) หรือโค้ง (curved) ข้อและปล้องเหล่านี้จะมี	1.น้ำอ้อยเย็น ๆ มีรสหวานจากน้ำตาลที่ได้จากอ้อย ช่วยคลายร้อนดับกระหายให้ร่างกายได้เป็นอย่างดี 2.น้ำตาลจากอ้อย เป็นน้ำตาลธรรมชาติที่มีสารอาหารและวิตามินหลากหลายชนิดด้วยกัน ทั้งยังมีสารต้านอนุมูลอิสระอย่างโพลีฟีนอลที่มีส่วนช่วยต้านอาการอักเสบ น้ำอ้อยจึงช่วยให้ชุ่มคอและช่วยขับเสมหะไปด้วยในตัว 3.นอกจากทำให้ชุ่มคอแล้ว น้ำอ้อยยังช่วยแก้ไอ และบรรเทาอาการเจ็บคอได้ด้วย แต่ทั้งนี้ควรต้องดื่มน้ำอ้อยอุ่น ๆ	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างโรงจอดรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

		ส่วนประกอบมากมายกว่าสิบอย่างด้วยกัน เช่น ตา บริเวณเกิดราก (root band หรือ rootrings หรือ root zone)หรืออาณาเขตที่อยู่ระหว่างรอยกาบ และวงเจริญ ปุ่มราก (root primordia หรือ root initials) หรือจุดที่รากจะเจริญออกมา วงเจริญหรือวงแหวน (growth ring) รอยกาบ (leaf scar หรือ sheath scar)เป็นรอยที่เกิดขึ้นหลังจากกาบใบหลุดแล้ว วงไข (wax ring) ส่วนที่มีไขเกาะมากกว่าส่วนอื่นๆ รอยแตกตื้น หรือ รอยแตกลายงา (corky cracks) รอยแตกเล็กๆ บริเวณผิวเปลือก รอยแตกลึก (growth crack หรือ rind crack) รอยแตกขนาดใหญ่ตามความยาวของลำต้นลึกเข้าไปในเนื้ออ้อย รอยตกละเอียด (corky patch) ร่องตา (bud furrow หรือ bud groove) ใบ : ใบข้าวที่ขนาดใหญ่ขึ้น ใบอ้อยจะมี 2 ส่วนด้วยกันคือ กาบใบและแผ่นใบ กาบใบ คือส่วนที่โอบรอบลำต้นสลับซ้ายขวาไปมาจากต้นถึงปลายลำต้น แผ่นใบ เป็นส่วนที่ถัดเข้าไปจากกาบใบ จะมีแกนตรงกลางที่ทำให้แผ่นใบมีลักษณะแข็งตั้งตรงได้ ดอก : ของอ้อยนั้นจะเป็นดอกเล็กๆที่ติดกัน	แทนน้ำอ้อยเย็น ๆ นะคะ หรือถ้าเป็นตามตำรับยาพื้นบ้าน หากใครมีอาการไอ ณะออกหัด ก็ให้นำต้นอ้อยแดงทั้งเปลือกมาต้มดื่มแบบน้ำชา แต่ถ้าไอแบบมีเสมหะติดคอ ก็นำอ้อยแดงที่ยังไม่ได้ปอกเปลือกไปเผาไฟ แล้วปอกเปลือกนำมาเคี้ยวกินตอนร้อน ๆ ก็จะช่วยแก้ไข้ได้ 4.น้ำอ้อยมีฤทธิ์ขับปัสสาวะอ่อน ๆ ดื่มแล้วช่วยให้กระตุ่นระบบขับถ่ายดีขึ้น ด้วยนะค่ะ นอกจากนี้ น้ำอ้อยยังมีสรรพคุณช่วยป้องกันการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ เพราะน้ำอ้อยมีสารต้านอนุมูลอิสระและมี	
--	--	---	--	--

			เป็นคู่ ๆ แต่ในหนึ่งคู่ก็จะแยกออกเป็นดอก ที่มีก้านและไม่มีก้าน แต่ละดอกจะมีขนสี ขาวอยู่ที่รอบฐาน เมื่อดอกบาน ขนเหล่านี้ก็ จะกางออกรอบ ๆ เป็นรัศมีเล็ก ๆ ผล : ของอ้อยมีลักษณะคล้ายผล(เมล็ด)ของ ข้าวที่มีขนาดเล็กลงมาหลายเท่า และจะติด อยู่กับตัวดอกอย่างแน่น เราจะเรียกเมล็ด อ้อยว่าฟัซซ์ หรือ ฟลัฟฟ์ (fuzz หรือ fluff) และเมล็ดเหล่านี้ก็จะนำไปเพาะใหม่ต่อไป	ฤทธิ์ขับปัสสาวะที่จะ ไล่เอาเชื้อโรคใน ทางเดินปัสสาวะ ออกมาด้วยนั่นเอง		
--	--	--	---	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0018/1	ลำไย	เป็นพืชไม้ผลเขตร้อน และกึ่งร้อน เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นสีน้ำตาล ออกดอกเป็นช่อ สีขาวครีม ผลทรงกลม เป็นช่อ ผลดิบเปลือกสีน้ำตาลอมเขียว ผลสุกสีน้ำตาลล้วน เนื้อลำไยสีขาวหรือชมพูอ่อน เมล็ดสีดำเป็นมัน เนื้ออ่อนเมื่	ลำต้น : มีขนาดลำต้นสูงปานกลางจนถึงขนาดใหญ่ ต้นที่ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดจะมีลำต้นตรงเมื่อเจริญเติบโตเต็มที่มีความสูงประมาณ 12.15 เมตร และถ้าหากเป็นต้นที่ขยายพันธุ์ด้วยการตอนกิ่งจะแตกกิ่งก้านสาขาไถ่อยู่กับพื้น และถ้าได้รับการตัดแต่งกิ่งในขณะที่ยังเล็กมักแตกลำต้นเทียมหลายต้น ลำต้นที่เกิดขึ้นไม่ค่อยเหยียดตรงมักเอนหรือโค้งงอเปลือกลำต้น ขรุขระมีสีเทาหรือสีเทาปนน้ำตาลแดงเป็นสะเก็ด ใบ : เป็นใบรวมที่ประกอบด้วยใบย่อยอยู่บนก้านใบร่วมกัน(pinnately compound leaves) มีปลายใบเป็นคู่มือใบย่อย 3.-5 คู่ ความยาวใบ 20-30 เซนติเมตร ใบย่อยเรียงตัวสลับหรือเกือบตรงข้าม ความกว้างของใบย่อย 3-6 เซนติเมตร ยาว 7-15 เซนติเมตร รูปร่างใบเป็นรูปรีหรือรูปหอก ส่วนปลายใบและฐานใบค่อนข้างป้าน ใบด้านใบมีสีเขียวเข้มกว่า ด้านล่างสาเล็กน้อย ขอบใบเรียบไม่มีหยัก ใบเป็นคลื่นเล็กน้อย และเห็นเส้นแขนง(vein) แตกออกมาจากเส้นกลางใบชัดเจนและมีจำนวนมาก ช่อดอก : ส่วนมากเกิดจากตาที่ปลายยอด	เปลือกของต้นมีสีน้ำตาลอ่อนหรือเทา และมีรสฝาดใช้ต้มเป็นยาหม้อแก้ว ท้องร่วง ลำต้นมีขนาดใหญ่ สูงประมาณ 30-40 ฟุต เนื้อไม้มีสีแดงและแข็งสามารถใช้ทำเครื่องใช้ประดับบ้านได้ เนื้อลำไยกินสดเป็นผลไม้ ทำเป็นอาหารหวาน เช่น ข้าวเหนียวเปียกลำไย วุ้นลำไย ลำไยลอยแก้ว น้ำลำไย หรือแปรรูป เช่น บรรจุกระป๋อง ตากแห้ง สามารถทำเป็นชาชงดื่ม เป็นยาบำรุงกำลัง ช่วยให้หลับสบาย เจริญอาหาร แต่ถ้ากินลำไยมากเกินไป	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างโรงจอดรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

			(terminal bud) บางครั้งอาจเกิดจากตาข้างของกิ่ง ช่อดอกยาวประมาณ 15-60 เซนติเมตร ช่อดอกขนาดกลางจะมีดอกย่อยประมาณ 3,000 ดอก ดอก : มีสีขาวหรือขาวอมเหลืองมีขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6-8 มิลลิเมตร มีกลิ่นหอม ช่อดอกหนึ่ง ๆ อาจมีดอก 3 ชนิด (polygamo-monoecious) ดอกตัวผู้ (staminate) ดอกตัวเมีย (pistillate flower) และดอกสมบูรณ์เพศ (perfect flower) ลักษณะที่คล้ายคลึงกันของดอกทั้ง 3 ชนิด คือกลีบดอกบาง 5 กลีบ สีขาว กลีบเลี้ยงหนาแข็ง 5 กลีบมีสีเขียวปนน้ำตาล ก. ดอกตัวผู้ มีเกสรตัวผู้ 6-8 อันเรียงเป็นชั้นเดียวกันบนจานรองดอก(disc) ซึ่งมีสีน้ำตาลอ่อนและมีลักษณะอุ้มน้ำก้านชูเกสรตัวผู้มีขนเกสรตัวผู้มีความยาวสม่ำเสมอคือยาวประมาณ 3-5 มิลลิเมตร อับเรณูมี 2 หยัก และเมื่อแตกจะแตกตามยาว (longitudinal dehiscence) ข. ดอกตัวเมีย ประกอบด้วยรังไข่ที่มี 2 พู(bicarpellate) ตั้งอยู่บนจานรองดอกเป็นแบบ superior ovary ด้านนอกของรังไข่มีขนปกคลุมอยู่ แต่ละพูจะมีเพียง 1 ช่อง (locule) เท่านั้น ที่จะเจริญเติบโตและพัฒนาจนเป็นผล ส่วนอีกพูหนึ่งจะค่อยๆ ฝ่อ	จะเกิดอาการร้อนใน แผลในปาก หรือตา และได้[3] ในตำรายาจีนเรียกกุ้ยหยวน (ภาษาจีนกลาง) หรือ กุ้ยอี (ภาษาจีนแต้จิ๋ว) ใช้เป็นยาบำรุงเลือด กล่อมประสาท		
--	--	--	--	--	--	--

		ในบางกรณีอาจพบไข่ทั้งสองเจริญจนเป็น ผลได้ เกสรตัวเมีย(style)ยาวประมาณ 2.5 มิลลิเมตร ตรงปลายยอดเกสร(stigma) แยกออกเป็น 2 แฉก เห็นได้ชัดเมื่อดอกบาน เต็มที่ เกสรตัวผู้มีประมาณ 8 อัน ก้านเกสร ตัวผู้เป็นแบบ semi-sessile filament สั้น เพียง 1 มิลลิเมตร อับเรณูของเกสรตัวผู้จะ ไม่มีการแตกและไม่มีการงอก แต่จะค่อยๆ แห้งตายไปหลังดอกบาน ค. ดอกสมบูรณ์เพศ มีทั้งเกสรตัวผู้และ เกสรตัวเมียอยู่ในดอกเดียวกัน รังไข่พอง เป็นกระเปาะค่อนข้างกลม ขนาดเล็กกว่ารัง ไข่ของดอกเพศเมีย ยอดเกสรตัวเมียจะสั้น กว่าและตรงปลายจะแยกเพียงเล็กน้อยเมื่อ ดอกบาน ก้านชูอับละอองของดอกสมบูรณ์ เพศจะมีความยาวสม่ำเสมอ คือ มีความ ยาวอยู่ระหว่าง 1.5 -3.0 เซนติเมตร ดอก สมบูรณ์เพศสามารถติดผลได้เช่นเดียวกับ ดอกตัวเมีย ผล : มีผลทรงกลมเบี้ยว เปลือกสีน้ำตาล ปนเหลืองหรือปนเขียว ผลสุกมีเปลือกสี เหลืองหรือสีน้ำตาลอมแดงผิวเปลือกเรียบ หรือเกือบเรียบมีตุ่มแบนๆปกคลุมที่ผิว เปลือกด้านนอกเนื้อลำไยเป็นเนื้อเยื่อพาราเรน ไคมาที่เจริญล้อมรอบเมล็ด(outer integument) และอยู่ระหว่างเปลือกกับ			
--	--	--	--	--	--

			เมล็ด ซึ่งมีสีขาวคล้ายวุ้น มีสีขาวขุ่น ใสหรือ สีชมพูเรื่อๆ มีกลิ่นหอม รสหวาน แตกต่าง กันไปตามพันธุ์ เมล็ด : มีลักษณะกลมจนถึงแบน เมื่อยังไม่ แก่มีสีขาวแล้วค่อยๆเปลี่ยนเป็นสีดำมันส่วน ของเมล็ดที่dragon’ eye) นี้จะมีขนาดเล็ก หรือใหญ่ต่างกันไปตามพันธุ์ เมื่อผลแก่จัด ถ้ายังไม่เก็บเกี่ยว placenta จะใหญ่ขึ้น เนื่องจาก placenta ดูดอาหารขึ้นไปเลี้ยง เมล็ด ทำให้เนื้อเยื่อมีรสชาติขจัดลง			
--	--	--	---	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0019/10	ตระไคร้	เป็นพืชล้มลุก ในวงศ์ หญ้า (Poaceae) ความ สูงประมาณ 4-6 ฟุต ใบ ยาวเรียว ปลายใบมีขน หนาม ลำต้นรวมกันเป็น กอ มีกลิ่นหอม เป็นช่อ ยาวมีดอกเล็กฝอยเป็น จำนวนมาก ตะไคร้เป็น พืชที่สามารถนำส่วนต้น หัวไปประกอบอาหาร และจัดเป็นพืชสมุนไพร ด้วย	ทั้งต้น : เก็บได้ตลอดปี ล้างให้สะอาด ใช้สด หรือผึ่งให้แห้งในที่ร่ม เก็บไว้ใช้ ราก : เก็บได้ตลอดปี ล้างให้สะอาด ใช้สด ใบสด	ทั้งต้น 1. รสฉุน สุมขุม แก้ หวัด ปวดศีรษะ ไอ 2. แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ แน่นจุก เสียด ขับลมในลำไส้ บำรุงไฟธาตุ 3. ทำให้เจริญอาหาร แก้ปวดกระเพาะ อาหาร แก้ท้องเสีย 4. แก้ปวดข้อ ปวด เมื่อย ฟกช้ำจากหกล้ม ชาบวม น้ำ 5. แก้โรคทางเดิน ปัสสาวะ นิ่ว ขับ ปัสสาวะ ประจำเดือนมา ผิดปกติ 6. แก้ปัสสาวะเป็น เลือด แก้โรคหิด ราก 1. แก้เสียดแน่น แสบ บริเวณหน้าอก ปวด	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างโรงจอดรถ) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

				กระเพาะอาหารและ ขับปัสสาวะ 2. บำรุงไฟธาตุ ขับ ปัสสาวะ แก้นิ่ว แก่ ปัสสาวะพิการ 3. รักษาเกลือแร่ อาการขัดเบา ใบสด - มีสรรพคุณ ช่วยลดความดัน โลหิตสูง แก้ไข้ ต้น - มีสรรพคุณ เป็นยาขับลม แก้ผม แตกปลาย เป็นยา ช่วยให้ลมแบ่งขณะ คลอดลูก ใช้ดับกลิ่น คาว แก้เบื่ออาหาร บำรุงไฟธาตุให้เจริญ แก้โรคทางเดิน ปัสสาวะ นิ่วปัสสาวะ		
--	--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0020/1	ยี่หระ	ยี่หระ หรืออีกชื่อหนึ่งคือ หอมป้อม เป็นพืช พื้นเมืองของทวีปยุโรป และเอเชียตะวันตก ต้นยี่หระเป็นไม้พุ่มเตี้ย มีความสูงประมาณ 50-80 เซนติเมตร จัดเป็นพืชล้มลุกอายุ ประมาณ 2 ปี ลักษณะ ของลำต้นตรง ลักษณะ ใบประกอบกันคล้ายขน นก ออกดอกเป็นช่อ มี ก้านยาว ดอกย่อยสีขาว ผลแห้งไม่แตกยาว 3-7 มิลลิเมตร กว้าง 1.5-2 มิลลิเมตร รูปขอบขนาน แบนโค้งเล็กน้อย มีสีออกน้ำตาล มีสัน ตามยาว 5 เส้น	ลำต้น : มีสีน้ำตาลแก่ แตกกิ่งก้านสาขา ขนาดเล็ก กิ่งก้านไม่ใหญ่ ในช่วงปีแรกและปี ที่สองจึงออกดอกออกผล ขยายพันธุ์ด้วย วิธีการเพาะเมล็ดและการปักชำกิ่ง เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุยและมีความชื้น ปานกลางในสภาพกลางแจ้ง ใบ : ยี่หระเป็นใบเดี่ยวออกตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ลักษณะของเป็นรูปกลมรี โคนใบสอบ ปลายใบแหลม ขอบใบหยักเป็นฟันเลื่อย ใบ สีเขียวสด ผิวใบสากมือ ใบยี่หระมีกลิ่นหอม เฉพาะตัว มีรสร้อน จึงช่วยดับกลิ่นคาวจาก อาหารจำพวกเนื้อสัตว์เนื้อปลาได้เป็นอย่างดี ดอก : ยี่หระออกดอกเป็นช่อที่บริเวณปลาย ยอด ช่อดอกนั้นจัดเป็นแบบ Spike-like raceme ดอกจะบานจากล่างไปหาปลายช่อ โดยแต่ละช่อจะประกอบไปด้วยดอกย่อย ขนาดเล็กประมาณ 50-100 ดอก ผล : ยี่หระหรือ เมล็ดยี่หระ มีลักษณะเป็น รูปกลมรี แต่ละผลมีขนาดประมาณ 1 มิลลิเมตร เมื่อยังอ่อนจะเป็นสีเขียว แต่พอ สุกหรือแก่แล้วจะกลายเป็นสีดำหรือสี น้ำตาลอ่อน ภายในผลมีเมล็ดขนาดเล็ก	ส่วนของใบยี่หระอุดม ไปด้วยวิตามินซีและ แคลเซียม มี สรรพคุณช่วยในการ ขับเหงื่อ ซึ่งเป็นของ เสียออกจากร่างกาย ช่วยในการบำรุงธาตุ ขับลม แก้โรคเบื่อ อาหาร แก้ปวดท้อง เนื่องจากอาหารไม่ ย่อย แก้ท้องอืด คลื่นไส้ โดยนำมาชง ดื่มจนกว่าจะหาย นอกจากนี้น้ำมันหอม ระเหย มีฤทธิ์ระงับ อาการเกร็งของลำไส้ ฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ โดย ใช้ผลแห้ง 3-5 กรัม ชงกับน้ำเดือด ปริมาณ 1 ลิตร ทิ้งไว้ สักระยะหนึ่งจึงนำมา ดื่มวันละ 3-4 ถ้วย ตวง	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างอาคารเฉลิมพระ เกียรติ 750 ปี) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

			จำนวนมาก ซึ่งผลจะนิยมนำมาตากแห้ง หรือนำไปอบแห้ง เพื่อใช้ทำเป็นเครื่องเทศที่ ใช้ประกอบอาหารเพื่อช่วยเพิ่มกลิ่นหอมให้ อาหารน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น และยังช่วย ดับกลิ่นคาวได้ดีเหมือนกับใบ			
--	--	--	---	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0021/1	มะนาว	ไม้พุ่ม สูง 2-4 เมตร กิ่งอ่อนมีหนามแหลม เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาลปนเทา	ใบ เป็นใบประกอบ ออกเรียงสลับ มีใบย่อย ใบเดี่ยว รูปไข่หรือรูปรียาว กว้าง 3-5 ซม. ยาว4-8 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมนมีปีก แคบๆ ขอบใบหยัก แผ่นใบมีต่อมน้ำมัน กระจายอยู่ตามผิวใบ ดอก ออกเป็นช่อสั้น 5-7 ดอก หรือออกดอกเดี่ยวตามซอกใบ ที่ ปลายกิ่ง ดอกสีขาว กลีบดอกมี 4-5 กลีบ หลุดร่วงง่าย ผล รูปทรงกลม ผิวเรียบเกลี้ยง ผลอ่อนสีเขียวเข้ม พอแก่เป็นสีเหลือง ข้าง ในแบ่งเป็นห้องแบบรัศมี มีรสเปรี้ยว เมล็ด กลมรี สีขาว มี 10-15 เมล็ด	น้ำมันจากผิวมะนาว ใช้เป็นยาขับลม แก้ ท้องอืดเฟ้อ แน่นจุก เสียด แต่งกลิ่น น้ำ คั้นจากผลมะนาว รักษาอาการเจ็บคอ แก้ไอ ขับเสมหะ และ รักษาโรค ลักปิดลักเปิดซึ่งเกิด จากการขาดวิตามินซี	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างอาคารเฉลิมพระ เกียรติ 750 ปี) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0022/2	ต้นจำปา	เป็นไม้ยืนต้นลำต้นขนาดกลาง ลำต้นกลมสูงประมาณ 20 ฟุตมีสีน้ำตาลปนขาวเล็กน้อย กิ่งเปราะ เรือนยอดเป็นพุ่มโปร่ง ยอดอ่อนมีหูใบหุ้ม	ต้น : เป็นไม้ยืนต้นลำต้นขนาดกลาง ลำต้นกลมสูงประมาณ 20 ฟุตมีสีน้ำตาลปนขาวเล็กน้อย กิ่งเปราะ เรือนยอดเป็นพุ่มโปร่ง ยอดอ่อนมีหูใบหุ้ม ลำต้นและกิ่งมีเส้นควั่นเป็นรอย และมีตุ่มเล็กๆ ใบ : ใบสีเขียวใหญ่เป็นมัน เดี่ยว เรียงเวียนสลับ แผ่นใบรูปรีแกมขอบขนาน ถึงรูปใบหอก กว้าง 4–10 ซม. ยาว 5–20 ซม. ปลายใบแหลม ใบกว้างประมาณ 5 นิ้ว ยาวประมาณ 10 นิ้ว โคนใบกลม มน หรือสอบ เส้นแขนงใบ 16–20 คู่ ก้านใบยาว 2–4 ซม. ใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ท้องใบมีขนอ่อนด้านล่าง ดอก : ดอกเป็นดอกเดี่ยว มีขนาดใหญ่กว่าดอกจำปี มีสีเหลืองอมส้ม ออกตามง่ามใบ กลีบดอกยาว มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก รวมกัน 12–15 กลีบ กลีบด้านนอกรูปหอกกลับ ยาว 4–4.5 ซม. กว้าง 1–1.5 ซม. ปลายเรียวแหลม กลีบดอกชั้นในสั้นและแคบกว่าชั้นนอก เกสรเพศผู้มีจำนวนมากมีขนาดใหญ่กว่าดอกจำปีมีสีเหลืองอมส้ม รังไข่รวมกันเป็นแท่งสีเขียวอ่อน ยอดแหลม คล้ายฝักข้าวโพดเล็กๆ ก้านดอกยาว 1–2	เปลือกต้น ฝาดสมาน แก้ไข เป็นยาถ่าย รากแห้งและเปลือกหุ้มราก ผสมกับนมสำหรับบ่มฝี ดอก ขับลม ขับปัสสาวะใช้แก้วิงเวียน อ่อนเพลีย หน้ามืดตาลาย โรคเรื้อน ใบ แก้โรคประสาท แก้ปวด เนื้อไม้ บำรุงประจำเดือนสตรี ผล บำรุงธาตุ แก้คลื่นเหียน แก้ไข้ ขับปัสสาวะ แก้แผลที่เท้าและเท้าแตก ยาง แก่ริดสีดวง	เทศบาลตำบลแม่จัน (หน้าอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลแม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	

			ชม. เวลาบานกลีบใหญ่โค้งงอเข้าภายใน ดอก ไม่บานกระจายแบบดอกจำปี ฝัก/ผล : รูปรี หรือรูปไข่ เปลือกแข็ง ขนาด ยาว 1–2 ซม. ออกเป็นกลุ่ม เปลือกผลมีจุด สีขาวขรุขระโดยรอบ ผลแก่สีน้ำตาล แตกด้านข้าง เมล็ด : เมล็ดสีดำ ค่อนข้างกลม เส้นผ่าน ศูนย์กลางประมาณ 0.5 ซม. เยื่อหุ้มเมล็ดสี แดงส้ม			
--	--	--	--	--	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0023/1	ชะเอมเทศ	จัดเป็นไม้พุ่มที่มีอายุนาน มีลำต้นสูงประมาณ 1-2 เมตร	ต้น : ชะเอมเทศ จัดเป็นไม้พุ่มที่มีอายุนาน มีลำต้นสูงประมาณ 1-2 เมตร ใบชะเอมเทศ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกเรียงสลับกัน มีใบย่อยประมาณ 9-17 ใบ : มีสีเขียวอมเหลือง ส่วนก้านใบย่อยจะ สั้นมาก ดอก : ชะเอมเทศ ออกดอกเป็นช่อ กลีบ ดอกเป็นสีม่วงอ่อน ๆ ส่วนก้านดอกสั้นมาก ผล : ชะเอมเทศ หรือ ฝักชะเอมเทศ ผลมี ลักษณะเป็นฝักแบน ผิวภายนอกมีลักษณะ เรียบ	เนื้อในราก และเหง้า รสหวานขมชุ่ม ทำให้ ชุ่มคอ แก้คอแห้ง แก้ ไอ แก้น้ำลายเหนียว ขับเสมหะ แต่งกลิ่น แต่งรสหวาน ใช้ผสม ในยาบรรเทาอาการ ไอและขับเสมหะ ยา อม ยาจิบ แก้ไอต่างๆ หรือผสมในยาที่ รับประทานยาก มี ฤทธิ์เป็นยาระบาย อ่อน ๆ ขับลม แก้พิษ แก้คัน บำรุงปอด แก้ เบื่ออาหาร แก้ปวด ท้อง แก้อ่อนเพลีย บำรุงร่างกาย บำรุง หัวใจให้ชุ่มชื้น แก้ไข้ สงบประสาท บำรุง กล้ามเนื้อให้เจริญ ขับเลือดเน่า แก้ กำเดา รากสดรักษา อาการเจ็บคอ เป็น	เทศบาลตำบลแม่จัน (ข้างอาคารเฉลิมพระ เกียรติ 750 ปี เชียงราย) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

				แพ้เรื้อรัง ระบบการ ย่อยอาหารไม่ดี หรือ อาหารเป็นพิษ เปลือกกราก รสหวาน ร้อน เป็นยาระบาย ท้องเด็กอ่อน (เปลือก หุ้มราก ทำให้ระคาย คอ คลื่นเหียน)		
--	--	--	--	---	--	--

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0024/17	เหลียงคิริบูน	เป็นพืชในเขตกึ่งร้อน มีสีเขียวตลอดปี ดอกช่อสีเหลือง ออกดอกในช่วงอากาศอบอุ่น เป็นไม้ประดับที่นิยมใช้ในการจัดสวน	ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงได้ถึง 1.5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม สลับตั้งฉาก รูปใบหอก โคนใบสอบ ปลายใบแหลม ขอบใบหยักมน เล็กน้อย ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด ใบประดับสีเหลือง กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายกลีบแยกเป็นสองส่วน การกระจายพันธุ์ Distribution ถิ่นกำเนิด อเมริกาเขตร้อน (เอลซัลวาดอร์ เปรู) ออกดอก ตลอดปี การปลูกเลี้ยง ดินร่วนปนทราย แสงแดดจัด ถึงร่มรำไร น้ำปานกลาง ขยายพันธุ์ ปักชำกิ่ง	ไม้ประดับ	เทศบาลตำบลแม่จัน (หน้าอาคารสำนักงาน เทศบาลตำบลแม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

รหัสพรรณไม้	ชื่อ พื้นเมือง	ลักษณะวิสัย	ลักษณะเด่นของพืช	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	บริเวณที่พบ	หมายเหตุ
8-5570701-04-0025/1	มะยม	จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาด เล็กถึงขนาดกลาง	เปลือกของลำต้นขรุขระมีสีเทาปนน้ำตาล ใบมะยมเป็นใบประกอบ มีย่อยออกเรียง สลับกันเป็น 2 แถว ลักษณะของผลเมื่ออ่อน จะเป็นสีเขียว แต่ถ้าแก่แล้วจะเป็นสีเหลือง หรือขาวแกมเหลือง เนื้อฉ่ำน้ำมาก ในผลมี เมล็ดกลม ๆ สีน้ำตาล 1 เมล็ด สำหรับ รสชาติจะมีรสหวานอมฝาด มะยมนั้นมีทั้งตัวผู้และตัวเมีย โดยลักษณะ เติบโตของต้นตัวผู้จะออกดอกเต็มต้นแต่ไม่ติด ลูก ส่วนต้นมะยมตัวเมียนั้นจะมีดอกน้อยกว่า ซึ่งในทางการแพทย์นั้นนิยมใช้มะยมตัว ผู้เป็นหลักทั้งใบและราก เพราะมีสรรพคุณ ทางยาค่อนข้างสูงกว่ามะยมตัวเมีย	ผลมะยมมีสาร ต่อต้านอนุมูลอิสระ จึงช่วยชะลอวัยและ ความเสื่อมของเซลล์ ต่าง ๆ ในร่างกายได้ ผลไม้มะยมช่วยดับ ร้อนและปรับสมดุล ในร่างกาย ใช้เป็นยาอายุวัฒนะ ด้วยการนำผลแก่นำมาดองในน้ำเชื่อม จนครบ 3 วัน (น้ำ 1 ส่วน / น้ำตาล 3 ส่วน) แล้วนำมา รับประทานวันละ 1 ช้อนโต๊ะ มะยมมีสรรพคุณช่วย บำรุงโลหิต ด้วยการ ใช้ผลแก่นำมาดองใน น้ำเชื่อมจนครบ 3 วัน (น้ำ 1 ส่วน / น้ำตาล 3 ส่วน) แล้ว นำมารับประทานวัน	เทศบาลตำบลแม่จัน (หลังอาคารสำนักงาน เทศบาลตำบลแม่จัน) 555 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย	

				ละ 1 ช้อนโต๊ะ ดอกสดของมะยม นำมาต้มกรองเอาแต่น้ำใช้แก้โรคตา ช้ำระ ล้างดวงตา (เป็นสูตรโบราณ ปัจจุบันไม่ขอแนะนำให้ทำ) สรรพคุณช่วยแก้ไข้ ทับระดู ระดูทับไข้ ด้วยการใช้เปลือกต้น นำมาต้มกับน้ำดื่ม (เปลือกของลำต้น) ช่วยแก้ไข้ (ราก) น้ำมะยมช่วยต้าน หวัดได้เพราะมี วิตามินซีสูง ผลมะยมมีฤทธิ์กัด เสมหะ ดับพิษเสมหะ ด้วยการรับประทาน ผลสุกหรือดิบก็ได้ ผลใช้เป็นยาระบาย		
--	--	--	--	--	--	--